



Stanowisko Grupy EPL w sprawie

# PRAW DZIECKA

10 marca 2021 r



## I. Wprowadzenie

---

„(...) Unia umacnia i propaguje swoje wartości i interesy oraz wnosi wkład w ochronę swoich obywateli. Przyczynia się do pokoju, bezpieczeństwa, trwałego rozwoju Ziemi, do solidarności i wzajemnego szacunku między narodami, do swobodnego i uczciwego handlu, do wyeliminowania ubóstwa oraz do ochrony praw człowieka, w szczególności praw dziecka (...).”

Artykuł 3 Traktatu o Unii Europejskiej

Prawa dziecka są prawami człowieka: UE i jej państwa członkowskie muszą ich przestrzegać, chronić je i gwarantować. Minęło 30 lat od podpisania w 1989 r. w Nowym Jorku Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka (zwanej dalej „Konwencją”), która weszła w życie w 1990 r. Mimo że Konwencja o prawach dziecka została ratyfikowana przez 194 państwa, w tym wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej, wiele jej założeń pozostaje niewypełnionych. Zgadza się z wyraźnie zapisaną w Konwencji zasadą, zgodnie z którą **dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.**<sup>1</sup>

Prawa dziecka są wciąż naruszane lub lekceważone w wielu częściach świata, w tym w państwach członkowskich UE. Dzieci nadal padają ofiarami przemocy, nadużyć, ubóstwa i wykluczenia społecznego. Dzieci nadal doświadczają dyskryminacji ze względu na religię, niepełnosprawność, płeć, orientację seksualną, pochodzenie etniczne, separację transgraniczną czy status prawny i społeczny. Grupa EPL jest dumna z bycia orędowniczką i strażniczką praw dziecka i w związku z tym nieustannie dąży do zwiększenia ochrony i uczestnictwa dzieci. W wyniku inicjatywy EPL Parlament Europejski w rezolucji z 2014 r. zwrócił się do Komisji Europejskiej o przedstawienie strategii na rzecz praw dziecka, obejmującej konkretny plan działania. Właśnie nadszedł na to odpowiedni czas.

Przyszła Strategia UE na rzecz Praw Dziecka<sup>2</sup> stworzy ramy dla działań UE, by lepiej propagować i chronić prawa dziecka. Będzie ona zawierać zestaw środków, które UE powinna wdrożyć, w tym m.in.: **prawa dzieci znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, prawa dzieci w środowisku**

## **cyfrowym, zapobieganie i zwalczanie przemocy oraz propagowanie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom.**

Obejmie również zalecenia dotyczące działań ze strony innych instytucji UE, państw członkowskich i zainteresowanych stron. Grupa EPL z zadowoleniem przyjmuje przyszłą Strategię UE na rzecz Praw Dziecka, ale podkreśla znaczenie poniższych obszarów polityki oraz potrzebę innowacyjnych narzędzi ochrony dzieci i ich praw, zakładających działanie nie tylko w ich imieniu, ale także wspólnie z nimi. Ponadto wzywamy wszystkie państwa członkowskie, by powierzyły organowi publicznemu zadanie pomiaru wpływu ustawodawstwa krajowego i regionalnego na dzieci, a także ogólne promowanie praw dziecka w polityce publicznej.

## II. Ochrona praw dziecka w ramach prawodawstwa UE – dbanie o dobro każdego dziecka

---

### 1. Prawodawstwo unijne przyjazne dzieciom

Zanim Komisja Europejska zaproponuje nową inicjatywę ustawodawczą lub przegląd istniejącego prawa, ocenia potrzebę podjęcia działań na szczeblu UE oraz potencjalne skutki gospodarcze, społeczne i środowiskowe alternatywnych wariantów politycznych, korzystając z narzędzi oceny skutków.

### **Jesteśmy przekonani, że Test Praw Dziecka byłby wielkim atutem prawodawstwa UE, podobnie jak tzw. Test Małych i Średnich Przedsiębiorstw.**

Test ten mógłby być instrumentem w ramach ocen skutków, a jego celem byłoby usprawnienie i wzmocnienie środków wsparcia na rzecz praw dziecka. Podobnie jak Test MŚP, który został opracowany w celu „dokonania dokładnych ocen wpływu przyszłych inicjatyw legislacyjnych i administracyjnych na MŚP i uwzględniania ich odpowiednich wyników przy opracowywaniu wniosków legislacyjnych”, Test Praw Dziecka mógłby obejmować kilka etapów:

---

<sup>1</sup> Preambuła Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka

<sup>2</sup> <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12454-Delivering-for-children-an-EU-strategy-on-the-rights-of-the-child>

- konsultacje z zainteresowanymi stronami, w tym mechanizm uczestnictwa dzieci;
- identyfikacja obszarów działania;
- pomiar wpływu na dzieci;
- ocena mechanizmów alternatywnych.

Ponieważ wszystkie przepisy unijne mogą mieć bezpośredni lub pośredni wpływ na życie i dobro najmłodszych obywateli, taki test w ramach oceny skutków dałby możliwość określenia i zapewnienia środków, które pomogą propagować i chronić prawa dziecka. Dzięki korzystaniu z najnowszych, porównywalnych i wysokiej jakości danych uporządkowanych według kryterium płci i wieku dałoby pewność, że przyszłe prawodawstwo UE będzie zgodne ze zobowiązaniami wynikającymi z konwencji ONZ. Ponadto przegląd i aktualizacja ram unijnych wskaźników mogłyby pomóc we włączeniu wskaźników dotyczących dzieci.

## 2. W kierunku wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku

Dobro dziecka powinno zawsze stać na pierwszym miejscu w sprawach dotyczących dzieci i ich najlepszego interesu, niezależnie od tego, czy chodzi o opiekę nad dzieckiem, rozpad rodziny, spory dotyczące miejsca zamieszkania ( w tym sytuacji dzieci będących obywatelami państw trzecich ), dzieci urodzone w rodzinach LGBTI+ lub inne kwestie związane z dobrostanem dziecka. Mimo że prawo rodzinne pozostaje w gestii państw członkowskich, UE może stanowić prawo w przypadku implikacji transgranicznych dzięki specjalnej procedurze ustawodawczej. Dotyczy to w szczególności sytuacji po Brexicie oraz zapewnienia dobra dziecka, nad którym sprawowana jest piecza i któremu przysługują alimenty, zwłaszcza gdy jedno z rodziców mieszka w UE, a drugie w państwie trzecim.

Każdy spór rodzinny jest stresujący i emocjonalny, ale sprawy transgraniczne są dodatkowo bardziej delikatne i skomplikowane pod względem prawnym. Dlatego też potrzebna jest większa świadomość społeczna na temat tych złożonych kwestii, w tym transgranicznych spraw dotyczących sprawowania opieki, transgranicznego egzekwowania praw do kontaktów z dzieckiem oraz obowiązków alimentacyjnych lub procedur dotyczących rodzicielskiego uprowadzenia dziecka za granicę, w tym **jasności co do praw i obowiązków rodzicielskich oraz praw dziecka w każdym państwie**. Ulepszenie usług krajowych umożliwiłoby lepszą ochronę dobra dziecka, w ścisłej współpracy z UE.

Mediacja w takich przypadkach mogłaby pomóc w zapobieganiu napięciom między stronami sporu w przeciągających się postępowaniach sądowych. Wyspecjalizowane izby sądowe w krajowych systemach sądów rodzinnych wspierane przez organy mediacyjne mogłyby przyczynić się do szybszego rozpatrywania transgranicznych spraw rodzinnych.

Sprawy transgraniczne stanowią również wyzwanie prawne ze względu na różnice w wymogach dotyczących minimalnego wieku w poszczególnych państwach członkowskich, co może prowadzić do odmiennego traktowania dziecka w zależności od rozbieżnych kryteriów wiekowych. Różna terminologia krajowa często bardzo utrudnia klasyfikację przestępstw transgranicznych. Grupa EPL wzywa zatem Komisję Europejską do zidentyfikowania problemów w tym obszarze.

Prawo do bycia wysłuchanym (również jako realizacja praw do uczestnictwa dzieci) jest prawem podstawowym określonym w Konwencji. Zgodnie z art. 12 Konwencji dzieci mają prawo wyrażać swoje poglądy we wszystkich sprawach, które ich dotyczą, a **ich poglądy muszą być przyjmowane z należytą wagą, stosownie do wieku i dojrzałości dziecka**. Prawo to ma zastosowanie zarówno do udziału dzieci w sprawach społecznych i politycznych, jak również w postępowaniach sądowych i administracyjnych. Co do zasady prawo dziecka do bycia wysłuchanym odzwierciedla pojęcie sprawczości dziecka, dzięki postrzeganiu dzieci nie tylko jako osób wymagających szczególnej ochrony, ale również jako świadomych decydentów, posiadaczy praw i aktywnych członków społeczeństwa. W związku z tym głos dziecka powinien być w miarę możliwości słyszalny we wszystkich sytuacjach. Powinniśmy mówić w imieniu dzieci, o dzieciach i wspólnie z dziećmi.

Wybuch pandemii COVID-19 spowodował trudności w dostępie do wymiaru sprawiedliwości, co wymaga proaktywnej reakcji ze strony właściwych organów. Zapewnienie wypełnienia ustanowionych wymogów proceduralnych wiąże się z usunięciem przeszkód dla rzetelnego procesu sądowego i dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

W 2016 r. w rezolucji w sprawie ochrony dobra dziecka w całej UE<sup>3</sup>, Parlament Europejski przypomniał, że duża liczba

<sup>3</sup> [https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0142\\_PL.html](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0142_PL.html)

petycji otrzymanych w sprawach dotyczących dzieci wskazuje, że istnieje poważny problem z wdrażaniem przepisów Rozporządzenia Bruksela II bis. PE zauważył również, że wszystkie systemy ochrony dzieci powinny mieć mechanizmy uwzględniające charakterystykę sporów transgranicznych. Na Parlamencie Europejskim spoczywa obowiązek zadbania o to, by jego prace ustawodawcze i nieustawodawcze przyczyniały się do przestrzegania praw dziecka, ich propagowania i ochrony, a także obowiązek poprawy jakości życia dzieci, zarówno w UE, jak i w stosunkach z państwami spoza Unii Europejskiej.

Grupa EPL wzywa państwa członkowskie do zobowiązania się do stworzenia wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku, który w jak największym stopniu uwzględniałby szczególną sytuację i potrzeby dziecka (ofiary, świadka lub sprawcy) w toku postępowania. Dostosowane do wieku, prowadzone przez wyspecjalizowanych pracowników wysłuchania, podczas których dostępne jest skuteczne wsparcie psychologiczne, są szczególnie ważne dla dzieci, które stały się ofiarami przestępstw, aby zapobiegać dodatkowemu stresowi i traumie. Każdą decyzję dotyczącą sytuacji dziecka należy przystępnie wyjaśnić, włącznie z tym, co oznacza ona bezpośrednio dla dziecka. Grupa EPL wzywa państwa członkowskie do opracowania praktycznych wytycznych, odpowiednich szkoleń dla wszystkich specjalistów mających kontakt z dziećmi, np. nauczycieli, wychowawców w żłobkach, zawodów prawniczych i medycznych, a także obowiązkowego szkolenia dla wyspecjalizowanych prokuratorów ds. małoletnich i sędziów sądów rodzinnych. Grupa EPL wzywa również Komisję do dalszego ułatwiania szkoleń dla prawników w zakresie transgranicznego unijnego prawa rodzinnego, zwłaszcza w świetle nowych przepisów dotyczących spraw sprawowania opieki nad dzieckiem i rodzicielskiego uprowadzenia dziecka za granicę wprowadzonych na mocy rewizji Rozporządzenia Bruksela II bis, które wejdą w życie w połowie 2022 r. Zachęcamy również do stworzenia łatwiejszego dostępu usług tłumaczeniowych, aby zagwarantować każdemu dziecku możliwość wypowiedzenia się w najbardziej dogodny sposób. Kluczowe znaczenie ma proaktywne informowanie młodych obywateli o wymiarze sprawiedliwości, który jest przyjazny dzieciom. Grupa EPL wzywa wszystkie państwa członkowskie do zapewnienia młodym obywatelom dostępu do tych informacji w przystępny dla nich sposób, uwzględniając przy tym udogonienia dla osób z niepełnosprawnościami.

### **3. Walka z przemocą -- integralność fizyczna i prawo do dorastania w zdrowym środowisku**

Aby wzmocnić ochronę praw dziecka, przygotowując i przyjmując nową Strategię (na rzecz Praw Dziecka), musimy **uwzględnić kwestię prawa dzieci do nietykliwości cielesnej**. Obejmować ona powinna w szczególności zwalczanie wszelkich form przemocy wobec dzieci, w tym przemocy fizycznej, seksualnej, ekonomicznej i psychologicznej, z należyтым uwzględnieniem perspektywy płci<sup>4</sup>. Dzieci są bezpośrednimi lub pośrednimi ofiarami przemocy domowej, której skala wzrosła w czasie pandemii COVID-19. Izolacja domowa, praca zdalna, zamknięte szkoły i utrata bezpieczeństwa finansowego powoduje często wzrost napięcia w relacjach rodzinnych, co stanowi zagrożenie przede wszystkim dla kobiet i dzieci. Grupa EPL opowiada się za korzystaniem w takich sytuacjach z wysokiej jakości centrów kontaktowych, np. w przypadku przemocy domowej, umożliwiających rodzinom spotykanie się w kontrolowanym środowisku w obecności pracownika opieki socjalnej.

Dzieci nadal padają ofiarami znęcania się, zaniedbania i nękania, w tym cyberprzemocy. Niegodziwe wykorzystywanie dzieci w celach seksualnych, w tym dystrybucja pornografii dziecięcej i materiałów o prostytucji dziecięcej, prowadzi do dalszej wiktylizacji, w szczególności wśród dziewcząt i młodych kobiet. Nastolatki muszą mieć świadomość swoich praw w tym obszarze, zwłaszcza w odniesieniu do zgody. Grupa EPL z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji w sprawie strategii UE na rzecz skutecznego przeciwdziałania niegodziwemu traktowaniu dzieci w celach seksualnych, ale jest przekonana, że nowa strategia musi uważnie przeanalizować wszystkie formy przemocy wobec dzieci i zapewnić uwzględnienie praw dziecka w ramach istniejących i przyszłych środków ustawodawczych i nieustawodawczych. Musi również umożliwić ścisłą współpracę między państwami członkowskimi UE a państwami trzecimi oraz koordynację działań w ramach współpracy policyjnej i sądowej za pośrednictwem Europolu i Eurojustu. Aby pokonać przeszkody utrudniające walkę z handlem dziećmi, potrzebne są dalsze dane. W związku z tym Grupa EPL apeluje o ściślejszą współpracę organów państwowych ze społeczeństwem obywatelskim, władzami lokalnymi,

<sup>4</sup> <https://www.eppgroup.eu/newsroom/publications/epp-group-position-paper-on-gender-equality>

podmiotami związanymi z kultami religijnymi i innymi podmiotami. Ponadto kluczowe znaczenie ma skoordynowana i międzynarodowa reakcja w dziedzinie współpracy policyjnej i sądowej. Dzięki szerszej wiedzy i skoordynowanych działań możliwa jest identyfikacja ofiar na wczesnym etapie, aby zapewnić im pomoc prawną, by chronić ich prawa. Wczesna identyfikacja jest konieczna, aby położyć kres zależności między oprawcą a ofiarą. Grupa EPL ma zero tolerancji dla wszelkich form przemocy wobec dzieci i promuje udział dzieci w podejmowaniu decyzji ich dotyczących. Jesteśmy zdecydowani działać nie tylko w imieniu dzieci, ale także uwzględniając ich wkład i perspektywę, aby zapewnić im pełną ochronę.

#### 4. Dzieci w środowisku internetowym

W maju 2012 r. Komisja Europejska przedstawiła europejską strategię na rzecz lepszego internetu dla dzieci, aby zapewnić dzieciom umiejętności cyfrowe i narzędzia niezbędne do pełnego korzystania z środowiska online, a jednocześnie by zagwarantować większe bezpieczeństwo. Jej celem było również uwolnienie potencjału rynku interaktywnych, kreatywnych i edukacyjnych treści online. Jednak w szybko rozwijającym się środowisku internetowym osiem lat to całe wieki i przyszedł czas na nową strategię, która uwzględni najnowsze osiągnięcia technologiczne. W nowej Strategii UE na rzecz Praw Dziecka należy zatem zaproponować szereg działań i uwzględnić doświadczenie zdobyte dzięki rozpowszechnieniu się nauczania przez internet podczas pandemii COVID-19. Ostatnie miesiące przyspieszyły już istniejącą tendencję do przenoszenia zajęć naszych dzieci do rzeczywistości internetowej. Zapewnienie wszystkim dzieciom umiejętności cyfrowych ma kluczowe znaczenie, by mogły się poruszać w internecie w możliwie najbezpieczniejszy sposób.

W głównych wnioskach sprawozdania UNICEF-u na 2017 r. dotyczącego dzieci w świecie cyfrowym<sup>5</sup> stwierdza się, iż dzieci mają dostęp do internetu w coraz młodszym wieku. W niektórych krajach dzieci poniżej 15. roku życia korzystają z internetu w taki sposób jak dorośli powyżej 25. roku życia. Chociaż łączność internetowa może mieć przełomowe znaczenie dla najbardziej wykluczonych dzieci na świecie, pomagając w realizacji ich potencjału i przełamaniu międzypokoleniowego cyklu ubóstwa, technologia cyfrowa może także uczynić dzieci podatniejszymi na

zagrożenia w internecie i poza nim. Dzieci bardziej narażone na wykluczenie mogą być też bardziej narażone na zagrożenia czyhające w internecie, w tym związane z kwestią ochrony prywatności. Grupa EPL wzywa Komisję do przedłożenia propozycji wprowadzenia silniejszych zabezpieczeń przeciw niewłaściwemu wykorzystywaniu mediów społecznościowych, zwłaszcza w przypadku dzieci korzystających z platform bez nadzoru. Grupa EPL wzywa Komisję do zaproponowania ostrzejszych przepisów ochrony konsumentów w odniesieniu do dzieci, zwłaszcza dotyczących mikrozakupów, zakupów w trakcie gry i związanych z nimi reklam, w szczególności w kontekście trwającej pandemii i dłuższego czasu spędzanego w internecie.

Walka z wykorzystywaniem seksualnym dzieci jest priorytetem Grupy EPL. Zarówno Parlament Europejski, jak i Rada wezwały do dalszych konkretnych działań, opracowanych we współpracy z platformami technologicznymi i sektorem ICT. Grupa EPL wzywa także przedsiębiorstwa technologiczne do zapewnienia kultury ochrony użytkowników końcowych. Dzięki poprawie profilaktyki, dochodzenia, przyjaznego dzieciom i dostosowanego do wieku sygnalizowania oraz pomocy ofiarom nadużyć Strategia UE na rzecz skuteczniejszej walki z niegodziwym traktowaniem dzieci w celach seksualnych<sup>6</sup> stanowi kompleksową odpowiedź na rosnące zagrożenie wykorzystywania seksualnego dzieci zarówno w internecie, jak i poza nim. Grupa EPL wzywa te państwa członkowskie, które jeszcze tego nie uczyniły, do kryminalizacji zjawiska nagabywania dzieci w celach seksualnych w internecie, cyberstalkingu, uwodzenia dzieci w internecie oraz wymiany intymnych i jednoznacznych obrazów bez uprzedniej zgody.

Grupa EPL jest przekonana, że strategia jest jedynie punktem wyjścia, a do skutecznego przeciwdziałania niegodziwemu traktowaniu dzieci w celach seksualnych niezbędne są konkretne wnioski ustawodawcze, takie jak np. propozycja nakładająca na dostawców usług internetowych obowiązek wykrywania znanych materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dzieci i zobowiązująca ich do zgłaszania tych

<sup>5</sup> [https://www.unicef.org/publications/files/SOWC\\_2017\\_ENG\\_WEB.pdf](https://www.unicef.org/publications/files/SOWC_2017_ENG_WEB.pdf)

<sup>6</sup> [https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20200724\\_com-2020-607-commission-communication\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20200724_com-2020-607-commission-communication_en.pdf)

materiałów odpowiednim instytucjom publicznym. Należy zidentyfikować i zlikwidować luki prawne, tak aby ochrona danych nie stała się ochroną sprawców.

Grupa EPL z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie Komisji do zapewnienia pełnego wdrożenia i przestrzegania dyrektywy w sprawie wykorzystywania seksualnego dzieci (2011/93/UE) w całej UE.

Grupa EPL uważa, że aby zapewnić możliwość skutecznego dochodzenia i ścigania wykorzystywania seksualnego dzieci w internecie, ważne jest, żeby organy ścigania mogły zgodnie z prawem korzystać z dostępu do zaszyfrowanych materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dziecka. Grupa EPL popiera ewentualne utworzenie europejskiego centrum zapobiegania niegodziwemu traktowaniu dzieci w celach seksualnych i zwalczania tego zjawiska, co zapewniłoby całościowe wsparcie państwom członkowskim. Pandemia COVID-19 doprowadziła do tego, że nauka i kontakty społeczne przebiegają w większości w internecie. Zwiększone użytkowanie internetu, a w szczególności mediów społecznościowych, nasiliło ryzyko cyberprzemocy. Musimy zadbać o to, by dzieci mogły w pełni korzystać z możliwości oferowanych przez środowisko internetowe bez bycia narażonym na nękanie. Strategia musi obejmować przepisy eliminujące główne przyczyny nękania w internecie, oraz takie, które pozwolą na wyposażenie młodych ludzi w wiedzę i narzędzia przydatne w skutecznej reakcji na nękania w internecie.

Niewystarczająca transformacja i braki w edukacji cyfrowej zostały w pełni obnażone podczas wprowadzonych w związku z koronawirusem obostrzeń, które zmusiły miliony dzieci, uczniów i studentów do pozostania w domu. Pandemia COVID-19 jeszcze bardziej uwypukliła nierówności, które istniały w Europie. Grupy dzieci szczególnie podatne na zagrożenia, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, należące do grup etnicznych i mniejszościowych<sup>7</sup>, ze środowisko niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, dzieci mieszkające na obszarach wiejskich i trudno dostępnych, miały ograniczony dostęp do kształcenia zdalnego lub internetowego czy wręcz były tego dostępu pozbawione. Zgodnie z art. 29 Konwencji edukacja dziecka powinna być ukierunkowana na rozwijanie w jak najpełniejszym zakresie osobowości, talentów oraz zdolności umysłowych i fizycznych dziecka. Ubóstwo cyfrowe praktycznie uniemożliwia wielu dzieciom w całej UE uczestnictwo i korzystanie z

równego prawa do nauki. Nie możemy dopuścić do jego utrwalenia ani do stania się dopuszczalną normą „nowej rzeczywistości” post COVID-19.

Dla Grupy EPL ważnym celem jest zapewnienie wszystkim dzieciom w Europie wysokiej jakości i włączającej edukacji. Nabycie umiejętności cyfrowych stało się istotną kwestią, zwłaszcza w czasie pandemii COVID-19. Zawiera się w tym także zapewnienie równego dostępu do cyfrowych narzędzi zdalnego uczenia się. Żadne dziecko nie powinno zostać pominięte.

Dzieci są w doskonałej formie, gdy dobrze się mają również ich rodzice, którzy zapewniają im godne życie i edukację w środowisku rodzinnym. Aby to ułatwić, w centrum naszej pracy na rzecz praw dziecka musi znaleźć się nowoczesna polityka godzenia życia zawodowego z prywatnym, obejmująca elastyczną organizację pracy i usługi opieki nad dziećmi, łącznie z wysokiej jakości wczesną edukacją. Wczesne inwestycje mają kluczowe znaczenie dla tworzenia kapitału ludzkiego. Najbardziej skuteczne inicjatywy polityczne niemal zawsze koncentrują się na okresie przedszkolnym i szkolnym, dlatego też edukacja jest centralnym elementem ambitnej i skutecznej strategii społecznej nakierowanej na dzieci. Grupa EPL podkreśla również, jak ważne jest przeznaczenie 10 % środków z Funduszu Odbudowy na edukację, co przegłosował Parlament Europejski w październiku 2020 r.

## **5. Umożliwienie wszystkim dzieciom odniesienia sukcesu - ochrona dzieci w trudnej sytuacji**

Dzieci są naszą przyszłością, dlatego w interesie UE leży wzmocnienie pozycji wszystkich dzieci, aby mogły odnieść sukces. Zapewnienie dzieciom poczucia przynależności do ich społeczności i integracji z nim ma kluczowe znaczenie dla ich dobrego samopoczucia i umożliwia im rozwój i pomysłność. W związku z tym Grupa EPL uważa, że w nowej Strategii UE na rzecz Praw Dziecka należy rozważyć całościowe podejście do potrzeb dzieci w głównym nurcie istniejących i przyszłych środków ustawodawczych i nieustawodawczych oraz zwrócić szczególną uwagę na potrzeby dzieci najbardziej narażonych na wykluczenie, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, dzieci migrantów i dzieci narażonych na ubóstwo, na przykład dzieci romskich. Istotnie,

<sup>7</sup> <https://www.eppgroup.eu/newsroom/publications/epp-group-position-paper-on-the-eu-roma-inclusion-process>

największy ciężar ubóstwa ponoszą zwykle dzieci romskie jako najbardziej narażeni członkowie tej społeczności. Według niedawnego badania przeprowadzonego w jedenastu państwach członkowskich UE przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej<sup>8</sup> międzypokoleniowe dziedziczenie ubóstwa jest przyczyną tego, że dzieci romskie żyjące w skrajnym ubóstwie często znajdują się w cyklu ubóstwa międzypokoleniowego.

Pomimo ostatnich pozytywnych zmian ubóstwo wśród dzieci, cykle ubóstwa i nierówności międzypokoleniowej nadal stanowią problem w UE, a pandemia COVID-19 pogarsza jeszcze tę sytuację. Unia Europejska jest uznawana za lidera w walce z ubóstwem wśród dzieci. Ważnym krokiem w tym kierunku było zalecenie Rady dotyczące inwestowania w dzieci, przyjęte w 2013 r. Na wniosek Parlamentu Europejskiego Komisja planuje pójść dalej, gdyż na 2021 r. planowany jest wniosek dotyczący zalecenia Rady w sprawie Gwarancji dla Dzieci. Gwarancja taka zapewnia dostęp do bezpłatnej wczesnej opieki nad dzieckiem i edukacji wysokiej jakości, odpowiedniego żywienia, opieki zdrowotnej i warunków mieszkalnych, co wymaga skoordynowanego podejścia na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i/lub lokalnym.

Grupa EPL zobowiązuje się do dalszego dyskusowania i prac nad instrumentem Gwarancji dla Dzieci oraz do przyjęcia pragmatycznego podejścia, którego celem będzie skuteczne wdrażanie w państwach członkowskich i korzystanie z doświadczeń nabytych dzięki Gwarancji dla Młodzieży. Istnieją istotne dowody wskazujące na to, że wprowadzenie wsparcia dla młodych ludzi ze środowisk społeczno-ekonomicznych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji po raz pierwszy w okresie przechodzenia ze szkoły do etapu zatrudnienia następuje o wiele za późno. Widzimy absolutną potrzebę wyposażenia młodych ludzi na wcześniejszym etapie w umiejętności społeczne i poznawcze niezbędne do długoterminowego rozwoju i pomyślnego życia zawodowego. W związku z tym przeznaczenie 5 % środków z programu EFS+ na dzieci znajdujące się w szczególnie niekorzystnej sytuacji mogłoby uzupełnić zalecenie Rady w sprawie Gwarancji dla Dzieci.

Systemy edukacji<sup>9</sup> i szkoleń należy zreformować w taki sposób, aby dzieci znajdujące się w trudnej sytuacji miały takie same możliwości kształcenia jak ich rówieśnicy. Sprawą najwyższej wagi jest uznanie prawa dziecka do wypoczynku i

rekreacji, do udziału w zabawach i zajęciach rekreacyjnych odpowiednich do wieku dziecka oraz do swobodnego i równego udziału w życiu kulturalnym i sztuce wraz z rówieśnikami.

Od najmłodszych lat przynależność i pewność prawna mają zasadnicze znaczenie dla potencjału rozwoju dziecka i jego powodzenia w życiu. Dziecko bezpaństwowe będzie miało trudności z dostępem do przysługujących mu praw i usług, a także będzie bardziej narażone na wykorzystywanie, co wpłynie na jego możliwość osiągnięcia sukcesu w dorosłym życiu. Grupa EPL wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie do współpracy w celu zapewnienia każdemu dziecku dostępu do aktu urodzenia i obywatelstwa oraz dostępu do dokumentów tożsamości.

Aby każde dziecko mogło rosnąć rozwijając swój pełen potencjał, musimy zagwarantować dostęp do czystego środowiska i opieki zdrowotnej. Grupa EPL zobowiązuje się do walki o zdrowsze i czystsze środowisko naturalne dla najmłodszych Europejczyków. Jesteśmy zdecydowani zająć się kwestią zanieczyszczenia powietrza i ochrony środowiska naturalnego, aby natychmiast zatrzymać kryzys związany ze zmianą klimatu. Jest to najważniejsza inwestycja, do której możemy się zobowiązać na rzecz naszych dzieci.

Ponieważ pandemia COVID-19 wpłynęła na systemy opieki zdrowotnej w całej UE, wywierając na nie bezprecedensową presję, musimy walczyć o przestrzeganie prawa każdego dziecka do pełnego dostępu do przyjaznych dziecku usług opieki zdrowotnej, w tym do opieki na wysokim poziomie w obszarze wsparcia psychologicznego i psychicznego. Ma to kluczowe znaczenie, ponieważ w następstwie obecnej pandemii UE stanie w obliczu kryzysu zdrowia psychicznego, który będzie miał bardzo szkodliwy wpływ na nasze dzieci. Brak działań i inwestycji w placówki i wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego w nadchodzących latach będzie miał katastrofalny długoterminowy wpływ na dzieci i nastolatki. Żadne dziecko nie powinno być pozostawione samemu sobie ani zaniedbywane, gdy zmagają się z chorobą fizyczną lub psychiczną.

<sup>8</sup> Roma survey - Data in focus: Poverty and employment: the situation of Roma in 11 EU Member States [Badanie dotyczące Romów - analizowane dane: ubóstwo i zatrudnienie: sytuacja Romów w 11 państwach członkowskich UE], Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, 2014 r.

<sup>9</sup> <https://www.eppgroup.eu/pl/newsroom/publikacje/stanowisko-grupy-epl-w-sprawie-edukacja-w-erze-transformacji-cyfrowej>

Grupa EPL popiera ustanowienie jednolitego i spójnego europejskiego kalendarza szczepień dzieci oraz równego dostępu do najnowocześniejszych terapii i leków w dziedzinie leczenia pediatrycznego, zwłaszcza w przypadku chorób rzadkich i nowotworów u dzieci.

Grupa EPL uważa, że odpowiednie inwestycje w dzieciństwo i w dzieci mogą przyczynić się do długotrwałych korzyści dla jednostek oraz dla całych społeczeństw i gospodarek, ponieważ korzyści gospodarcze i społeczne takich inwestycji znacznie przewyższają ich koszt finansowy.

### **III. Przyszła Strategia UE na rzecz Praw Dziecka**

---

Od dawna zmienia się sposób, w jaki dorośli i społeczeństwo traktują dzieci i postrzegają ich rolę. Pomimo znacznych postępów w Europie główne wyzwania, takie jak zwalczanie przemocy wobec dzieci, ubóstwa wśród dzieci, nękanie oraz zapewnienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku, wciąż pozostają aktualne. Przyszła Strategia powinna być kompleksowa; należy w niej uwzględnić wszystkie stosowne istniejące strategie, które powinny być spójne, tak aby UE nie mnożyła i nie powieliała działań i finansowania. Dzieci są przyszłością Europy i dlatego musimy zająć się ich prawami i potrzebami. Nie da się dyskutować nad przyszłością Europy, jeśli nie uwzględnimy poglądów i potrzeb jej młodych obywateli. Naszym obowiązkiem jest wzmocnienie pozycji wszystkich dzieci, aby mogły odnieść sukces i bez strachu były gotowe stawić czoła przyszłym wyzwaniom oraz aby miały satysfakcjonujące życie.